

Tekst źródłowy nr 10

My Władysław z bożej łaski książę krakowski, sandomierski, łęczycki i kujawski wiadomym czynimy wszystkim, którzy niniejszy list oglądać będą, że starając się o pożytki i korzyści miasta naszego Krakowa, dajemy aby skład wszelkich towarów i rzeczy sprzedażnych w wymienionym mieście posiadali, tak jak najlepiej i **najpożyteczniej** dla dobra miasta będą (go) **możli** ogłosić. Chcemy także i obiecujemy, aby wszyscy kupcy z jakichkolwiek rejonów i krajów z towarami do rzeczzonego miasta przybywający wszystkie ich przedmioty handlu lub towary mogli gościom obcym lub jakimkolwiek innym kupującym sprzedawać, **wyjawszy** tylko miedź, która jeśli byłaby sprowadzana z Węgier lub ze Sącza, lub jakichkolwiek innych rejonów, krajów lub miejsc, **nie żadnemu** obcemu, **lecz tylko** mieszczanom krakowskim powinna być sprzedawana, a rzeczeni kupcy w żaden sposób, jak tylko rzeczy i towary sprzedawszy, przez wspomniane nasze miasto Kraków niech się przejeżdżać nie ośmielają. Następnie dodajemy, aby wyżej wymienieni kupcy z Węgier lub ze Sącza, lub jakichkolwiek innych miejsc z miedzią i innymi towarami ku Toruniowi pływać po wodach, ani ich w kraju rozprowadzać nie śmieli, jeśli przedtem wymieniona miedź i towary do Krakowa sprowadzone nie zostały złożone na **składzie** i tamże naszym mieszczanom krakowskim sprzedane, jak wyżej zostało to **wyrażone**. (...)

Ponadto wszystkich kupców ryby lub śledzie do Krakowa sprowadzających całkowicie uwalniamy, **że żadnej** części nie będą z nich komukolwiek zobowiązani płacić. Również dopuszczamy i zezwalamy, gdy którykolwiek z naszych mieszczan wymienionego miasta sól u naszych żupników kupią, aby mieli swobodne prawo sprzedawania tejże soli w naszym mieście Krakowie.

1. *Określ rodzaj przekazu i przybliżony czas jego powstania.*
2. *Jakie uprawnienia otrzymywali mieszczanie krakowscy?*
3. *Jakie znasz inne rodzaje przywilejów ekonomicznych dla miast? Przedstaw wynikające z nich korzyści.*

Ad. 1. Jest to źródło pisane, bezpośrednie, akt normatywny: przywilej miejski, konkretnie prawo składu przeznaczone dla konkretnego miasta (Kraków). Przywilej, czyli akt monarchy nadający pewnym osobom, grupom osób czy też stanowi, określone uprawnienia lub też uchylający w stosunku do nich prawo powszechne. Przywilej ten został wydany przez Władysława Łokietka w roku 1306.

Ad. 2. Mieszczanie krakowscy otrzymywali:

- a) częściowe prawo składu – wystawienie wszelkich towarów na sprzedaż, zarówno dla gości obcych, jak i dla mieszkańców,
- b) bezwzględne prawo składu – dotyczyło miedzi, która miała być sprzedawana wyłącznie mieszkańcom Krakowa,
- c) pośrednictwo w handlu dalekosiężnym niektórymi towarami,
- d) zwolnienia z opłat od handlu rybami (i śledziami, które potraktowano osobno),
- e) zwolnienia z opłat na rzecz żupników książęcych od handlu solą w Krakowie.

Ad. 3. Oprócz prawa składu funkcjonowały:

- a) prawo przymusu drożnego (drogowego); kupcy musieli korzystać z oznaczonych dróg i nie mogli ominąć miasta posiadającego prawo składu. W efekcie do miasta takiego ciągle napływały nowe towary,
- b) miasta miały też zagwarantowane odbywanie cotygodniowych targów (w określony jeden, a nawet dwa dni tygodnia),
- c) i jarmarków – raz lub dwa razy w roku przez kilka dni (zasięg ogólnokrajowy a nawet międzynarodowy),
- d) w niektórych miastach obowiązywał też zakaz zawierania transakcji pomiędzy obcymi kupcami, bez pośrednictwa miejscowych co pozwalało na:
 - dyktowanie cen obcym kupcom,
 - uzyskiwanie korzyści z pośrednictwa,
- e) zwolnienia lub ulgi w cłach, mytach i innych opłatach, co pozwalało uatrakcyjnić ceny i prowadziło do wzrostu popytu.